

Richtlijnen voor het implementeren
van
kritisch denken en mediawijsheid
in het beroepsonderwijs (mbo).

Output 4.2

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Table of contents

1. Introductie	2
1.1 Doel van deze richtlijnen	2
1.2 De NERDVET Educational Toolkit	3
2. Roadmap voor het implementeren van trainingen in kritisch denken en mediawijsheid in het mbo ..	7
2.1 Hoe gebruik je de NERDVET Educational Toolkit	7
2.2 Strategie	9
2.3 Instructies voor coördinatoren en ondersteunend personeel.....	8
2.4 Instructies voor docenten en trainers.....	11
1. Aanvullende inzichten	13
1.1 Omgaan met uitdagingen.....	13
1.2 Tips & Tricks.....	16
1.3 Continuëren van lange termijn implementatie van kritisch denken en mediawijsheid	18

1. Introductie

1.1 Doel van deze richtlijnen

Het **Erasmus + KA3 NERDVET-project (Think smart! Het versterken van kritisch denken en mediawijsheid in het beroepsonderwijs)** heeft als voornaamste doel het ondersteunen van aanbieders van beroepsonderwijs en -opleidingen (mbo) met een Educational Toolkit - een set methodologische, theoretische en praktische tools - voor het versterken van kritisch denken en mediawijsheid bij hun studenten.

Vanwege de snelle veranderingen waarmee samenlevingen momenteel te maken hebben op het gebied van mediagebruik en het gebruik van online bronnen, wordt het steeds duidelijker dat een degelijke training in kritisch denken en mediawijsheid noodzakelijk is voor alle burgers - vooral de jongere generaties. Echter, vanwege de sterk technische en op werk gerichte aard van de mbo-curricula, wordt de ontwikkeling van burgerschaps- en persoonlijke vaardigheden vaak verwaarloosd. Toch is een holistische en uitgebreide training nodig om ervoor te zorgen dat jonge mensen bewuste, verantwoordelijke en betrokken burgers kunnen worden: Dit is inderdaad de context die heeft geleid tot de ontwikkeling van een van de belangrijkste resultaten van het NERDVET-project, de Educational Toolkit.

Het doel van dit document, de Richtlijnen voor het implementeren van kritisch denken vaardigheden en mediawijsheid in het beroepsonderwijs (mbo), is om de implementatie van de Educational Toolkit te ondersteunen door een routekaart te bieden voor de integratie van kritisch denken en mediawijsheid vaardigheden in het onderwijs van mbo-curriculaire disciplines. De Richtlijnen vullen dus de Educational Toolkit aan en bieden verdere elementen om trainingen in kritisch denken en mediawijsheid voor te stellen binnen VET-instellingen en deze geleidelijk op te nemen als systematische onderdelen van hun standaard trainingen en didactische aanbod.

Om dit te doen, is dit document verdeeld in drie secties:

1. Het huidige **inleidende gedeelte** beschrijft de context van het NERDVET-project en de achtergrond van de resultaten, terwijl het een overzicht biedt van de Educational Toolkit zelf.
2. Het **belangrijkste gedeelte: een routekaart voor het implementeren van kritisch denken en mediawijsheid in het mbo**, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende rollen van coördinerend, ondersteunend en onderwijzend personeel.
3. Het derde gedeelte biedt een **verzameling aanvullende inzichten**, waaronder
 - I. Voorgestelde **oplossingen om mogelijke uitdagingen bij de implementatie van de training aan te pakken**,
 - II. **Tips en trucs voor docenten en trainers**, gebaseerd op de directe ervaring van het NERDVET-project, en
 - III. Enkele verdere opmerkingen over hoe kritisch denken en mediawijsheid op de lange termijn geïntegreerd kunnen worden in het trainingsaanbod van een mbo-organisatie.

1.2 De NERDVET Educational Toolkit

Zoals eerder vermeld, is de belangrijkste output van het NERDVET-project de **Educational Toolkit**.

Deze bron biedt een uniek en actiegericht trainingsmodel dat is ontwikkeld door de NERDVET-partnerschap om lacunes en uitdagingen aan te pakken met betrekking tot het vermogen van studenten om kritisch te denken en te handelen, waarbij ze in staat zijn om nepnieuws, vooroordelen en irrationele overtuigingen te ontmaskeren en te beheersen.

De Toolkit is aanvankelijk ontworpen met een bottom-up benadering - "van trainers voor trainers" - en vervolgens getest door een groep trainers in hun klassen, waarbij studenten uit vijf EU-landen (Italië, Spanje, Portugal, Griekenland en Nederland) betrokken waren, en ten slotte aangepast op basis van de resultaten van de implementatie in het veld.

Het uiteindelijke doel van de NERDVET Educational Toolkit is om mbo-docenten en trainers een handleiding te bieden om hun volledige potentieel als aanjagers van innovatie te benutten. Dit heeft een direct positief effect op hun doelgroep, de leerlingen, die centraal moeten staan in het leerproces, met een motiverende aanpak. Deze benadering heeft twee hoofddoelen:

1. De focus niet alleen leggen op technische vaardigheden, maar ook op sociale vaardigheden, omdat deze laatste cruciaal zijn voor individuen om hun persoonlijke en professionele ontwikkelingsdoelen te bereiken en proactieve burgers te zijn.
2. Trainers in staat stellen om te worden gezien als positieve beïnvloeders, "influencers", die in staat zijn om van lesgeven een wederzijds leerproces te maken, waarbij dialoog en ondersteuning de weg banen voor het groeiproces van leerlingen.

Het begrijpen van de wetenschappelijke achtergrond die ten grondslag ligt aan de Toolkit is niet alleen essentieel voor een diepgaander begrip van het model dat door het NERDVET-project wordt voorgesteld en de werking ervan, maar ook om solide basis te bieden voor de integratie van kritisch denken en mediawijsheid in mbo-curricula.

Om dit te bereiken, is het belangrijk om eerst te schetsen wat kritisch denken en mediawijsheid zijn. Volgens het NERDVET-model:

*"**Kritisch denken** is een cognitief proces, dat bestaat uit het observeren, beschrijven, analyseren, interpreteren en evalueren van informatie, problemen of situaties om betrouwbare conclusies te trekken, die de basis vormen voor rationele beslissingen en oplossingen.*

Aangezien mensen tegenwoordig de meeste schriftelijke en visuele informatie die nodig is om hun mening en ideeën te vormen, van internet en sociale media halen, vertoont het begrip kritisch denken een sterke samenhang met de term mediawijsheid, het vermogen om verschillende soorten media en de berichten die ze verzenden te begrijpen.

***mediawijsheid** is het equivalent van media-informatiegeletterdheid, dat wil zeggen het vermogen om toegang te krijgen tot mediaberichten, om de gebruikte media kritisch te analyseren en te evalueren en om eigen mediaberichten te creëren. Mediawijsheid omvat de kennis en vaardigheden om kritisch na te denken over media-informatie door inzicht te krijgen in de presentaties, structuren en implicaties van de media. Door deze vaardigheid kunnen individuen de verschillen tussen echt en nepnieuws herkennen en kritisch analyseren de inhoud van informatie die hen dagelijks wordt gepresenteerd en juiste beslissingen nemen in digitale omgevingen."*

Bij het volgen van de NERDVET-route voor de verbetering van kritisch denken en mediawijsheid, werd een cognitieve psychologiebenadering gevolgd: deze discipline heeft een lange historische traditie in thema's die verband houden met rationaliteit en informatieverwerking en heeft daarom een aantal studies en strategieën ontwikkeld om individuen te helpen kritisch te denken en handelen, en om beter geïnformeerde keuzes en beslissingen te maken.

Kritisch denken en mediawijsheid benaderen vanuit een cognitief perspectief betekent focussen op hoe individuen informatie en concepten begrijpen. De complementariteit van de concepten van kritisch denken en mediawijsheid met modellen uit de cognitieve psychologie vormde de inspiratie voor de definitie van specifieke onderwijsbenaderingen die door mbo-docenten moeten worden geïmplementeerd om deze competenties bij hun studenten efficiënt te ondersteunen. Volgens dit perspectief houdt het gebruik van kritisch denken om informatie afkomstig van digitale media te analyseren in dat mensen worden geholpen verbanden tussen concepten te begrijpen, informatie af te breken en opnieuw op te bouwen met logische verbanden, omdat - door dit te doen - hun begrip van dat stukje informatie/concept zal toenemen.

Door deze observaties over te brengen naar de educatieve context, rekening houdend met de specifieke eigenschappen van het mbo, identificeert het NERDVET-model daarom drie trainingsbenaderingen die de kern vormen:

1. **Nepnieuws ontmaskeren door betrouwbare bronnen te gebruiken:** ondersteuning bij het gebruik van specifieke procedures om te begrijpen of een stukje informatie nep of echt is.
2. **Het bewustzijn vergroten over vooroordelen, desinformatie en nepnieuws:** erkennen dat alle individuen irrationeel kunnen zijn, aangezien vooroordelen, vooringenomenheid en irrationaliteit ingebed zijn in mensen (aangezien ze verband houden met emoties), maar dat ze kunnen worden verminderd door bewust te worden van de onderliggende processen.
3. **Self-nudging:** het verbeteren van het vermogen van een individu om persoonlijke strategieën en procedures te ontwikkelen om informatie objectief te verwerken

Zoals verder zal worden geïllustreerd, is het toepassen van de NERDVET-methode en praktische oefeningen in de klas slechts de laatste stap van een breder pad, waarbij niet alleen trainers, maar ook zowel de coördinatoren als het ondersteunend personeel synergetisch moeten worden betrokken bij het nastreven van een gemeenschappelijk doel.

2. Roadmap voor het implementeren van trainingen in kritisch denken en mediawijsheid in het mbo

2.1 Hoe gebruik je de NERDVET Educational Toolkit

Bij het plannen van de integratie van kritisch denken en mediawijsheid in het didactische en trainingsaanbod van een mbo-aanbieder, kan de NERDVET educational toolkit worden overwogen voor het volledige scala aan praktische hulpmiddelen die het biedt, van de planning tot de implementatiefase. Voordat we een Roadmap presenteren over hoe aanbieders van beroepsonderwijs en -opleiding een dergelijk proces kunnen opzetten, worden daarom hieronder meer inzichten gegeven in de materialen die de Toolkit bevat.

De kern van de NERDVET Toolkit is opgenomen in de NERDVET Educational Toolkit, die voorziet in:

1. Identificatie van de belangrijkste **doelgroepen** van de Toolkit, d.w.z. a) directe gebruikers: docenten en trainers en b) uiteindelijke doelgroep: studenten. De belangrijkste doelen van de Toolkit worden gepresenteerd, waarbij wordt benadrukt op welke manieren ze kunnen worden betrokken bij de integratie ervan in opleidingsactiviteiten, en hoe hun betrokkenheid en waargenomen impact kunnen worden bevorderd.
Dergelijke informatie is des te nuttiger bij het voorbereidend kiezen van de te volgen strategie en in de planningsfase: dit deel van de Educational toolkit kan inderdaad worden gebruikt als een blauwdruk die opnieuw kan worden aangepast op basis van de onderwijscontext, waardoor een effectievere analyse mogelijk wordt en de weg vrij wordt gemaakt voor meer punctuele interventies en adequate programmering.
2. De **theoretische achtergrond** ligt ten grondslag aan het NERDVET-model, dat van fundamenteel belang is om de ontwikkelde trainingsbenaderingen en -praktijken te begrijpen, evenals de behoeften waaraan ze willen voldoen. De context waarin het NERDVET-project opereert, wordt beschreven aan de hand van waardevolle bronnen uit de wetenschappelijke literatuur die gewijd is aan de studie van kritisch denken en mediawijsheid en aan de analyse van het mbo-systeem.
3. De **identificatie van drie trainingsbenaderingen** (Nepnieuws ontmaskeren door betrouwbare bronnen te gebruiken, bewustmaking van vooroordelen en irrationele overtuigingen, Self-nudging) en de beschrijving van hoe deze kunnen worden gebruikt en geïntegreerd in mbo-opleidingscurricula door gebruik te maken van praktische oefeningen en opdrachten. De **praktische oefeningen** zijn georganiseerd in 9 lessen en zijn zo ontworpen dat ze gemakkelijk kunnen worden aangepast (in lengte en complexiteit) en kunnen worden gebruikt door een gevarieerde groep mbo-studenten (in termen van leeftijd, onderwijsbehoeften en sociaal-culturele context)
4. Suggesties voor **beoordelingsmethoden** om de voorgestelde training kritisch denken en mediawijsheid te evalueren. Deze voorstellen kunnen helpen bij het opzetten van een degelijke monitoring- en evaluatiestrategie, zowel om de impact van de activiteiten bij studenten te meten als om interne beoordelingen uit te voeren.

5. Een **bibliografie** van de meest relevante bronnen die als basis dienden voor het maken van de Toolkit en de NERDVET Directory, een verzameling nuttige links en online materialen/bronnen in het Engels en nationale talen, voor verder onderzoek en aanvullende inzichten over kritisch denken en mediawijsheid. Naast aanvullende ondersteuning van de theoretische en praktische componenten van de Toolkit, kan de inhoud van deze secties ook als op zichzelf staand hulpmiddel worden gebruikt, waardoor basiskennis of meer diepgaande kennis over het onderwerp wordt verschaft.

Bovendien kunnen meer bronnen worden geraadpleegd op het NERDVET e-learningplatform voor trainers (<https://www.schoolplus.it/en/categories/nerdvet>), toegankelijk na registratie en inschrijving voor de cursus door geïnteresseerde gebruikers. Het platform is een uitgebreide opslagplaats van al het trainingsmateriaal geproduceerd door NERDVET, en biedt onderdak aan:

1. Een interactieve cursus die is ontworpen rond de onderwerpen die in de Toolkit aan de orde komen. Binnen de cursus vinden gebruikers:
 - **Tien video-tutorials**, korte animaties die zijn ontworpen om een concept, een proces of een situatie met betrekking tot kritisch denken en mediawijsheid kort samen te vatten, uit te leggen of kort te beschrijven. Met een verhalende benadering omvatten ze voorbeelden/toepassingen van concepten die tijdens de training behandeld zullen worden, vergelijkingen en metaforen om groeps- of individuele reflecties te bevorderen, en een afsluitende opmerking met een synthese van de concepten of met een vraag om een discussie en /of een andere activiteit op gang te brengen.
 - Een Directory waar gebruikers een verscheidenheid aan materialen kunnen vinden die complementair zijn aan de implementatie van de Educational Toolkit, waaronder I. **aanvullende output geproduceerd binnen het project** en II. **ondersteunende bronnen, materialen en documenten** die zijn verzameld of rechtstreeks zijn ontwikkeld door de trainers die de Toolkit in de pilotfase hebben getest.
 - Speciale ruimtes voor **discussies**, zodat trainers een plek hebben om standpunten en meningen over de implementatie van de Toolkit en aanverwante zaken uit te wisselen met andere collega's die ook met de Toolkit werken.
2. De video-opnamen van **twee webinars**, bedoeld om de concepten kritisch denken en mediawijsheid verder uit te diepen, evenals de cognitieve psychologiebenadering die werd gebruikt om de drie trainingstechnieken (Kritisch denken en mediawijsheid in de context van mbo) te ontwikkelen: State of the Art & trainingsagenda; NERDVET Educational toolkit: focus op trainingstechnieken).

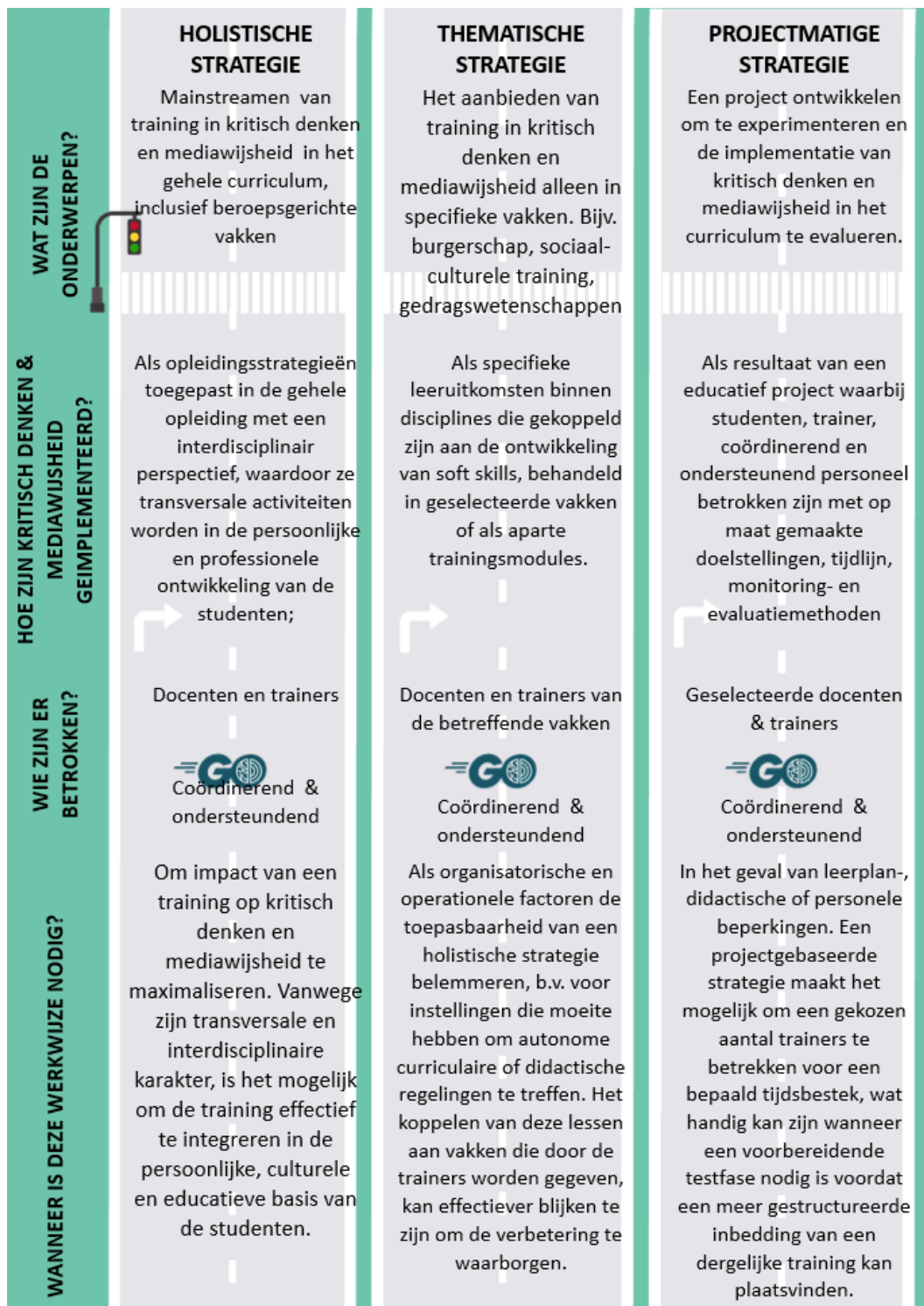
De verdere hoofdstukken van dit deel zullen een lijst met indicaties geven, gearticuleerd voor de twee categorieën van **coördinatoren en ondersteunend personeel** en **onderwijzend personeel**, die een reeks praktische en methodologische richtlijnen vertegenwoordigen om te zorgen voor een effectieve implementatie van kritisch denken en mediawijsheid als leerresultaten voor mbo-studenten.

Uitgaande van een voorstel van **drie verschillende strategieën** die op institutioneel niveau moeten worden aangenomen, worden de stappen vervolgens op verschillende manieren afgewezen voor de twee soorten betrokken actoren, op basis van het verband tussen hun rollen en de verschillende aspecten waarmee ze rekening moeten houden om deze met succes te verankeren. thema's in het didactisch en opleidingsaanbod.

2.2 Strategie

Om kritisch denken in mbo-curricula en in onderwijspraktijken te implementeren, moet een bredere strategie worden aangenomen en worden ondersteund door een degelijke planning.

Het volgende voorstel bevat drie strategieën, die zowel kunnen worden gelezen als afzonderlijke manieren die door een instelling voor beroepsonderwijs en -opleiding kunnen worden overgenomen, of als een continuüm, zowel qua tijd als qua concept, van een meer punctuele naar een bredere en systemische benadering, om achtereenvolgens in verschillende uitvoeringsfasen worden aangenomen.

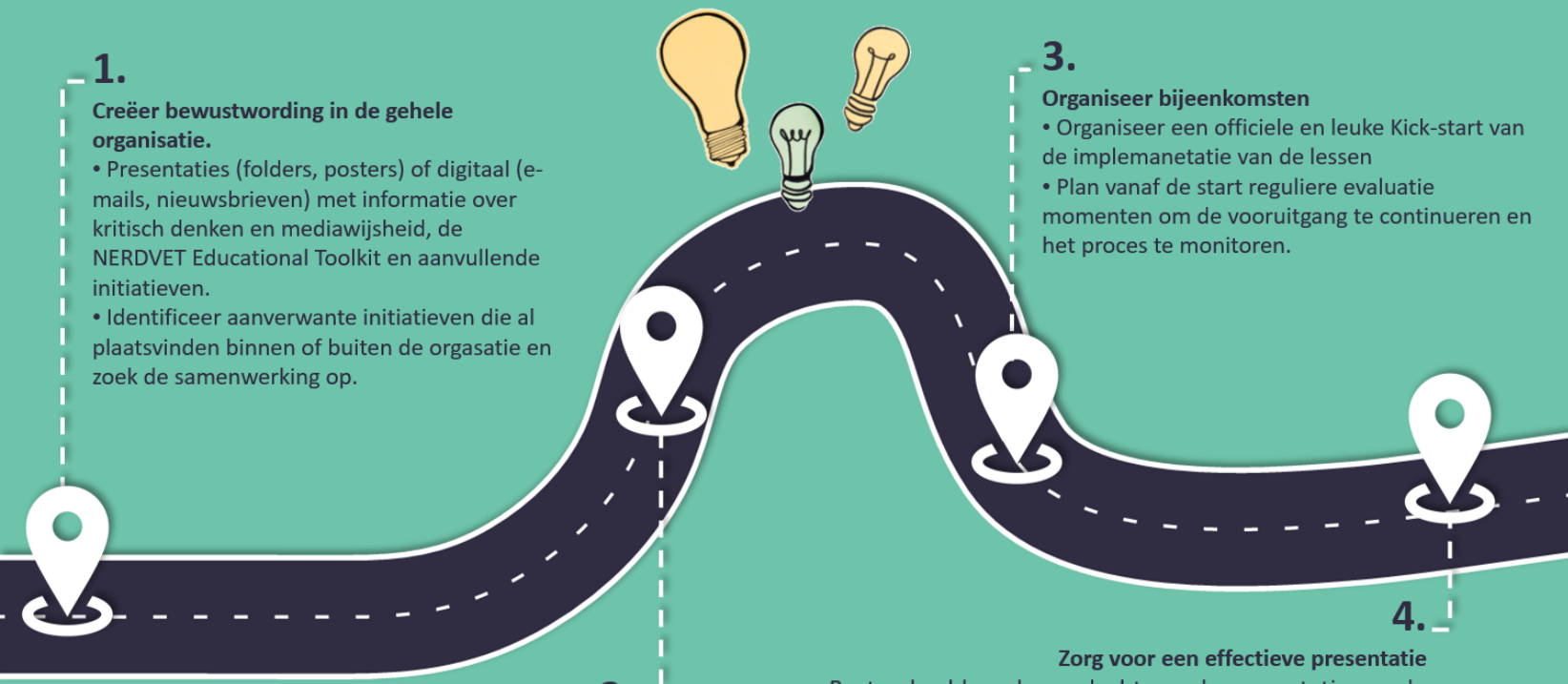

2.3 Instructies voor coördinatoren en ondersteunend personeel

Ongeacht de gevolgde strategie kunnen de volgende stappen als uitgangspunt worden genomen bij het inbedden van kritisch denken en mediawijsheid in het mbo-curriculum:

STAP 1: BETROKKENHEID

COÖRDINERENDE & ONDERSTEUNENDE MEDEWERKERS

1.
Creëer bewustwording in de gehele organisatie.

- Presentaties (folders, posters) of digitaal (e-mails, nieuwsbrieven) met informatie over kritisch denken en mediawijsheid, de NERDVET Educational Toolkit en aanvullende initiatieven.
- Identificeer aanverwante initiatieven die al plaatsvinden binnen of buiten de organisatie en zoek de samenwerking op.

2.
Stimuleer interesse en bereidheid om betrokken te zijn bij het proces

- Gebruik aantrekkelijk materiaal (bijv. videos) om de nieuwsgierigheid aan te wakkeren
- Vraag direct naar bestaande kennis van en interesse in de onderwerpen.

3.
Organiseer bijeenkomsten

- Organiseer een officiële en leuke Kick-start van de implementatie van de lessen
- Plan vanaf de start reguliere evaluatie momenten om de vooruitgang te continueren en het proces te monitoren.

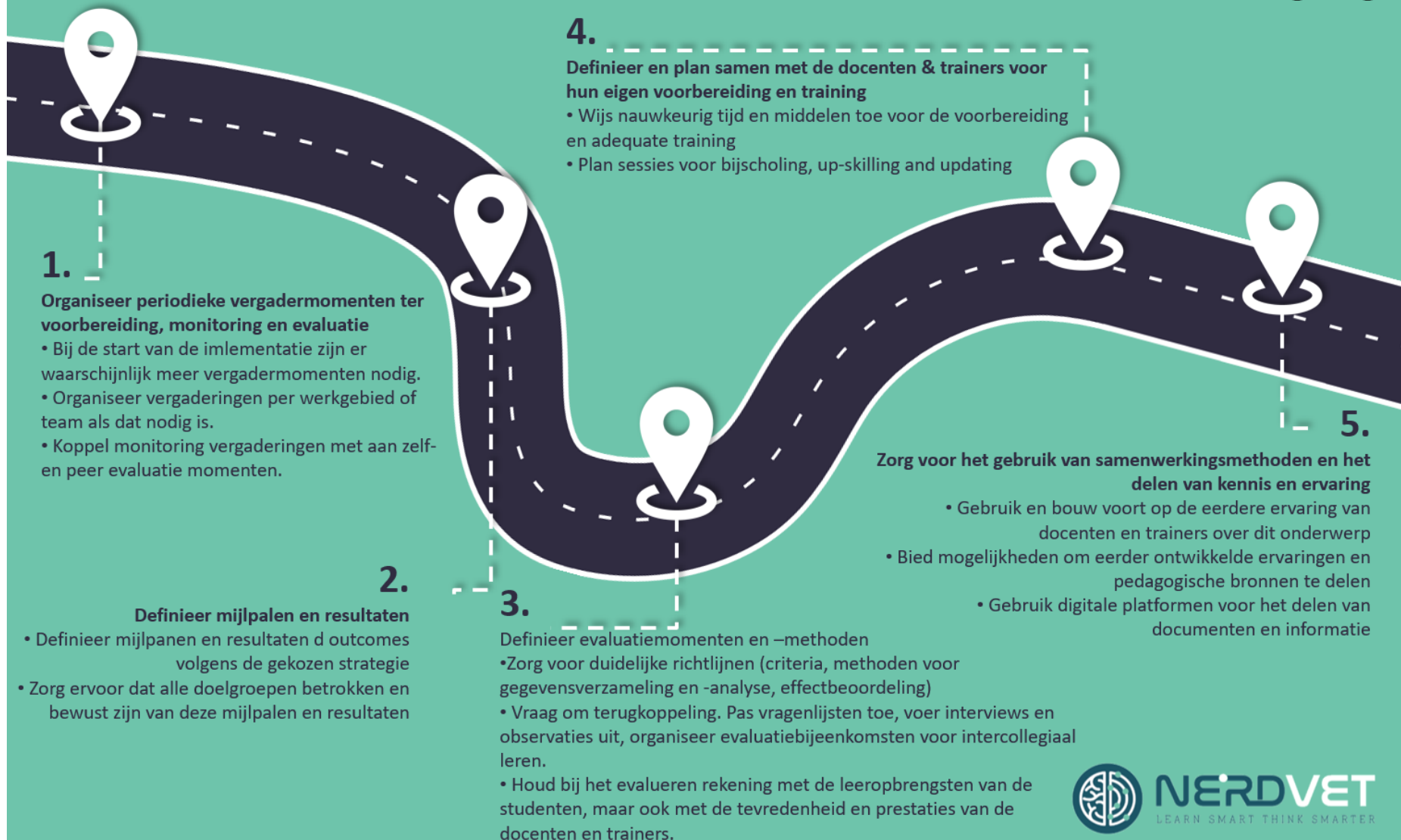
4.
Zorg voor een effectieve presentatie

Besteed voldoende aandacht aan de presentatie van de activiteiten en de doelen, dit kan een groot effect hebben op een succesvolle implementatie. Probeer het duidelijk, objectief en correct te houden voor de trainers en overige medewerkers, benadruk de voordelen voor alle betrokkenen.

STAP 2: PLANNING

COÖRDINERENDE &
ONDERSTEUNENDE MEDEWERKERS

STAP 3: DIDACTISCHE OPZET

COÖRDINERENDE &
ONDERSTEUNENDE MEDEWERKERS

1.

Zorg voor templates voor het lesplan en het rooster
Deel toepasbare voorbeelden van hoe lessen gestructureerd kunnen worden (bijv. keuze van onderwerpen, bijbehorend materiaal, tijdsverdeling) als uitgangspunt voor trainers om de samenhang te waarborgen en het voorbereidingsproces te vereenvoudigen

2.

Definieer hoe thema's in het curriculum moeten worden geïntegreerd
Integreer en koppel de pedagogische doelstellingen en leerresultaten met betrekking tot de verschillende te ontwikkelen vaardigheden aan de lessen. Vooral als de holistische strategie wordt gebruikt, is deze stap van fundamenteel belang om vaardigheden op het gebied van kritisch denken en mediawijsheid te koppelen aan technische vaardigheden

4.

Moedig het gebruik van het NERDVET-platform aan

- Zorg ervoor dat alle betrokken medewerkers zich registreren om toegang te krijgen tot de volledige set leermiddelen (<https://www.schoolplus.it/en/categories/nerdvet>)
- Creëer mogelijkheden om met de betrokken medewerkers door de leermiddelen te navigeren, waarbij een gemeenschappelijke aanpak wordt vastgesteld

3.

Harmoniseer taken en activiteiten tussen de docenten en/of trainers

- Zorg ervoor dat alle trainers educatieve activiteiten met betrekking tot kritisch denken en mediawijsheid op een evenwichtige manier opnemen
- Zorg voor een vaste plek van de training in het rooster, vooral als de training interdisciplinair of vakoverschrijdend is

5.

Definieer de beoordelingsmethodiek van de studenten
Identificeer hoe de impact van de training op studenten zal worden geëvalueerd en koppel deze aan de te verwachte leerresultaten

2.4 Instructies voor docenten en trainers

Aangezien docenten en trainers een centrale rol spelen bij het begeleiden van de studenten tijdens het didactische traject, kan elke verandering in de lesmethode van invloed zijn op de manier waarop de lessen zijn georganiseerd en effect hebben op de vorderingen van de studenten. Enkele belangrijke stappen die moeten worden overwogen, worden hieronder weergegeven:

STAP 2: LESMETHODE

DOCENTEN &
TRAINERS

1.

Toepassing

- Pas de lessen aan het vakgebied van de studenten aan
- Gebruik praktijkvoorbeelden met betrekking tot het vakgebied van de student (bijv. een media-evenement, een nieuwsbericht, evenement of een tv-show)
- Vul aan met activiteiten en games op online of digitale platformen
- Vul indien mogelijk aan met andere activiteiten of initiatieven die al in gebruik zijn binnen de organisatie

2.

Toepassen van de oefeningen

- Prikkel de nieuwsgierigheid door gebruik te maken van de voorgestelde video-animaties
- Zorg ervoor dat u de studenten erbij betreft door dilemma's en controversiële kwesties voor te leggen en open discussies en debatten te bevorderen
- Probeer, indien mogelijk, het gesprek te verlengen in een andere (beroepsgerichte) context als de gelegenheid zich voordoet
- Presenteer de onderwerpen met interdisciplinaire verbanden, om ze harmonisch te integreren in het didactische pad

3.

Impact monitoren

- Implementeer de gekozen beoordelingsmethodiek voor de studenten
- De beoordeling van de leerresultaten met betrekking tot kritisch denken en mediawijsheid moet de algemene beoordeling van de studenten in hun opleiding aanvullen
 - De beoordelingsmethoden die worden gebruikt voor de leerresultaten met betrekking tot deze vakken, moeten vergelijkbaar zijn met die welke worden gebruikt voor de andere vakken

1. Aanvullende inzichten

1.1 Omgaan met uitdagingen

Hoewel een solide actieplan de basis vormt voor een goede implementatie van een training over kritisch denken en mediawijsheid, zijn de confrontatie met de realiteit en eventuele obstakels, evenals het vermogen om ze te overwinnen, essentiële elementen om de verwachte resultaten te behalen.

In dit hoofdstuk worden daarom enkele potentiële uitdagingen gepresenteerd samen met hun voorgestelde oplossingen, voortbouwend op de ervaring die is opgedaan door de NERDVET-partners tijdens de pilot-lessen.

Uitdaging 1 – Het juiste team samenstellen

Sommige medewerkers willen om verschillende redenen niet meedoen (bijv. vermijden van extra werklast, in de veronderstelling dat het onderwerp geen verband houdt met hun opleidingsgebied, onwil om hun onderwijsgewoonten te veranderen)

Benut kansen om betrokkenheid te stimuleren

- Overweeg verschillende manieren om de training aan de betrokken medewerkers te presenteren (bijv. formele of informele bijeenkomst, gebruik van participatieve methoden, intercollegiale samenwerkingen, enz.)
- Gebruik inclusieve methoden om ervoor te zorgen dat docenten en trainers zoveel mogelijk als team betrokken zijn
- Gebruik boeiende en dynamische activiteiten (bijv. het toepassen van de oefeningen uit de NERDVET Toolkit) om een praktisch inzicht in de training te geven

Uitdaging 2 – Beperken van de extra werkdruk van de medewerkers

Zowel voor het uitvoeren van het trainen van de medewerkers als voor het uitvoeren van activiteiten kan het moeilijk zijn om de extra werkdruk te beperken

Plan de taken en hun tijdige uitvoering op een evenwichtige manier

- Integreer de opleidingstijd voor medewerkers in hun gebruikelijke bijscholingsactiviteiten
- Zorg voor een gelijke werkverdeling en betrokkenheid van de medewerkers
- Plan een interdisciplinaire aanpak voor de integratie van de thema's en activiteiten in het curriculum

Uitdaging 3 – Betrekken van de studenten

Studenten zijn misschien niet gemotiveerd om te leren, of hun achtergrond en persoonlijke overtuigingen kunnen hen ervan weerhouden te twijfelen aan de waarde van een training in kritisch denken en mediawijsheid

Gebruik studentgerichte methoden

- Richt de activiteiten op de belevingswereld en kennis van de studenten
- Pas de oefeningen (taal, moeilijkheidsgraad, te behandelen thema's) aan de studenten aan (leeftijd, kwalificatieniveau, sociaal-culturele context)
- Voer debatten en discussies op een open en niet-oordelende manier bij alle activiteiten
- Pas de oefeningen aan als onderwijsactiviteiten niet de verwachte leeruitkomsten opleveren

Uitdaging 4 - Het effectief overbrengen van de trainingsconcepten en -inhoud

zodat ze deel kunnen gaan uitmaken van de educatieve en persoonlijke ontwikkeling van de studenten

Interactieve didactische aanpak

De NERDVET Educational Toolkit biedt degelijke hulpmiddelen voor een interactieve en boeiende didactische aanpak, wat de sleutel is om ervoor te zorgen dat kritisch denken en mediawijsheid verworven persoonlijke vaardigheden worden, in plaats van schoolvakken. Om dit te bereiken, kunt u:

- Optimaal gebruik maken van de praktische en interactieve tools die de Toolkit biedt met een interdisciplinaire aanpak
- Creëer kleine, (dagelijks) terugkerende gewoonten binnen de klas met korte activiteiten die verband houden met het oefenen van kritisch denken en het versterken van vaardigheden op het gebied van mediawijsheid
- Gebruik voorbeelden uit het dagelijkse leven die dicht bij de ervaring van de studenten staan om de alomtegenwoordige relevantie van kritisch denken en mediawijsheid aan te tonen (bijv. inhoud van sociale media, nieuws, enz.)

Uitdaging 5 – Kritisch denken en mediawijsheid permanent integreren in het curriculum

vermijden dat de lesmethode wordt gezien als geïsoleerd en losgekoppeld van het algemene onderwijstraject, met het risico dat de lessen vervallen

Gebruik een "trage maar gestage" aanpak

- Neem kleinere stappen (bijv. door te beginnen met een projectaanpak en langzaam toe te werken naar een bredere, holistische benadering), ondersteund door een gedegen voorbereidende planning
- Alle betrokken medewerkers moeten worden betrokken bij een gemeenschappelijke, wederzijds ondersteunende inspanning
- Plan regelmatige monitoring- en evaluatiemomenten voor zowel docenten en trainers als de studenten
- Ondersteunend en onderwijzend personeel moeten beide rekening houden met de bijzonderheden van hun werkcontext om de beste strategieën te kiezen en te combineren
- Deel voordelen van een dergelijke training met gelijkwaardige instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding op lokaal, regionaal of nationaal niveau, om zo goede praktijken te verspreiden en samenhang te creëren
- Zorg voor bewustwording bij relevante beleidsmakers over het belang van het inbedden van een training over kritisch denken en mediawijsheid als een systematisch onderdeel van het mbo-curriculum

1.2 Tips & Tricks

De NERDVET-educational toolkit is ontwikkeld middels een testfase "in het veld" waarbij docenten en trainers uit vijf verschillende EU-landen de tools hebben getest om kritisch denken en mediawijsheid bij hun studenten te verbeteren die werden voorgesteld door de NERDVET-projectpartners.

Hun ervaring in de praktijk is dan ook een waardevolle bron van waardevolle inzichten om mediawijsheid en kritisch denken dagelijkse thema's te laten worden in het werk van een docent of trainer bij een didactische lesmethode in de klas. Hun feedback was complementair aan en geïntegreerd in het model van NERDVET, om niet alleen de bruikbaarheid en het niveau ervan te garanderen, maar ook de toepasbaarheid ervan in het curriculum van een instelling voor beroepsonderwijs en -opleiding.

De meest relevante "tips & tricks" worden hieronder gepresenteerd, in de woorden van de NERDVET-trainers en projectmedewerkers:

Emotions matter!

Bij het implementeren van een trainingsactiviteit over kritisch denken en mediawijsheid, is het eerste wat je moet doen een korte inleiding geven van de onderwerpen, waarbij je de concepten en terminologie uitlegt.

Om de leerlingen erbij te betrekken, moet de discussie vervolgens ingaan op hun belevingswereld en ook op hun emotionele dimensie (gevoelens, ervaringen, herinneringen...). Om de activiteiten uit te voeren is het essentieel om de leerlingen de ruimte te geven om zich te uiten en proactief vragen te stellen.

Houd de context scherp!

Houd rekening met de sociaal-economische achtergrond van de klas, aangezien deze van grote invloed kan zijn op de ontvankelijkheid en acceptatie van de behandelde onderwerpen. Hun eigen persoonlijke perceptie en overtuigingen zijn een cruciale factor om rekening mee te houden bij het stimuleren van kritisch denken.

Wees praktijkgericht

Houd de lessen heel praktisch door deze thema's te verbinden met nieuws, social media-inhoud, trending topics, etc. Zorg ervoor dat je altijd het standpunt van de studenten hoort en laat ze verwijzen naar de realiteit die ze ervaren. Beweeg vervolgens met gezamenlijke reflecties over de behandelde thema's door ze hun eigen voorbeelden te laten inbrengen of hun standpunten vanaf nul op te bouwen

Start vanuit voorkennis van de studenten

Ongeacht het gekozen onderwerp, activiteit of oefening, het is cruciaal om elementen op te nemen van wat de leerlingen al weten of bedenken. Er moet altijd een relatie zijn tussen hun leven, interesses en de onderwerpen van de voorgestelde les. Deze aanpak is essentieel om studenten te motiveren om proactief deel te nemen.

Houd het simpel en overzichtelijk

Afhankelijk van het educatieve en socio-economische niveau van de klas, kan het nodig zijn om het voorgestelde lesmateriaal aan te passen: probeer hiervoor eerst enkele onderwerpen te selecteren die grondiger moeten worden bekeken aan de hand van enkele, hapklare onderwerpen. Dit kan tevens dienen als basis en startpunt voor een bredere integratie van deze onderwerpen in het curriculum

Focus op interactiviteit

De voorgestelde video-animaties en de input van de NERDVET Educational Toolkit zijn een goed startpunt voor discussie, om interesse te wekken en een actieve deelname te stimuleren. Ze kunnen ook worden gecombineerd met interactieve open source-tools om de onderwerpen te presenteren en de voorgestelde oefeningen te voltooien

1.3 Continuëren van lange termijn implementatie van kritisch denken en mediawijsheid

De operationele en methodologische stappen, suggesties en indicaties die in de vorige hoofdstukken van deze richtlijnen zijn opgenomen, belichten een verscheidenheid aan praktijken die zijn toegepast en benadrukt vanuit de NERDVET-ervaring bij de integratie van kritisch denken en mediawijsheid in het mbo.

Wanneer wordt geprobeerd verdere stappen te zetten in dit traject en wordt gestreefd naar een langdurige, organische implementatie van dergelijke lesmodules in het onderwijsprogramma van een aanbieder van beroepsonderwijs en -opleiding, moet noodzakelijkerwijs ook rekening worden gehouden met de algemene lokale, regionale en nationale normatieve systemen.

In dit verband stelt het NERDVET-project als een van zijn hoofddoelen een bewustmakings- en pleitbezorgingsactiviteit om een verschuiving in deze richting te bevorderen, door beleidsmakers te informeren over de kennis en resultaten die tijdens de implementatie ervan zijn geproduceerd.

Nu de basisbenadering van beleidsvorming steeds vaker het gebaande pad wordt in de regelgevende activiteiten van de EU, kunnen nieuwe perspectieven, bewijsmateriaal en resultaten worden ingevoerd bij het ontwerp en de uitvoering van nieuw beleid dat op zijn beurt van invloed is op de onderwijsstelsels van Europese lidstaten.

Terwijl dergelijke overwegingen in meer diepte worden onderzocht door middel van NERDVET's "Aanbeveling voor beleidsmakers" met een aantal voorstellen die de nalatenschap van het project vormen die relevant is voor beleidsvorming, kunnen de volgende punten worden geassimileerd op het niveau van mbo-aanbieders om een lange termijn implementatie van kritisch denken en mediawijsheid:

- **Benut reeds bestaande synergieën**
Benut lokale, regionale of nationale complementaire initiatieven; de voorkeuren en attitudes van de coördinerende, ondersteunende en onderwijzende medewerkers; de eigen interesse van studenten om hun kennis en vaardigheden over deze onderwerpen te verdiepen
- **Geef de voorkeur aan team work**
Onder de coördinerende, ondersteunende en onderwijzende medewerkers, om de motivatie, creativiteit en de duurzaamheid bij de planning en uitvoering van de lesmodule te stimuleren
- **Leg de nadruk op interdisciplinariteit**
Bij het organiseren en uitvoeren van de lesmodule door docenten en trainers van verschillende vakken samen te brengen, wat bewijst hoe alomtegenwoordig kritisch denken en mediawijsheid zijn in het curriculaire en buitenschools onderwijs van de studenten
- **Aanpassen aan de specifieke leercontext**
Door te kiezen welke componenten van de training in het onderwijsprogramma moeten worden ingebed, door de meest relevante elementen van de voorgestelde trainingstechnieken te mengen en deze in de lessen te integreren, door de complexiteit van de behandelde onderwerpen en praktische oefeningen te variëren

- **Geef ruimte voor discussie**

Ook onder het ondersteunend en onderwijzend personeel om standpunten en ervaringen uit te wisselen met een peer to peer-training benadering.

NERDVET, LEARN SMART THINK SMARTER